NEOT

NEOT
Supplying change

Talousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen:

HE 119/2024vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta (ETSII)

Vilhartti Hanhilahti
Yhteiskuntasuhdepäällikkö
2024

NEOT

Uusi ETS II päästökauppajärjestelmä on sukellus tuntemattomaan

- **Vaikea ennustaa päästökaupan toimivuutta**
  - Ennusteet päästöoikeuden hinnasta vaihtelevat rajusti – 50€/Co2t (Ramboll) – 200€/Co2t (Palta)
  - Toimiiko päästökauppajärjestelmä kuten on ennustettu? – Mitä tapahtuu, jos ei toimikaan?

- **Jakelijoille kohdistuvat kustannukset eivät rajoitu vain päästöoikeuksiin**
  - Hallinnolliset kustannukset muodostuvat raportointivelvollisuuden lisäksi myös muutoksista myyntiin, IT-järjestelmiin ja logistiikkaan.
  - Nostaa energiatuotteiden hintoja ja heikentää kuluttajien ostovoimaa

- **Valmistelun aikana kellään ei ole ollut selkeää kuvaa järjestelmästä ja se on tehty kiireellä**
  - TEM ja Energiavirasto ovat parhaansa mukaan pyrkineet ratkomaan avoimia kysymyksiä, mutta prosessista paistaa se, ettei sitä ole EU:ssa selvitetty tarpeeksi.
  - Jakelijoille määrätään vastuu järjestelmästä, jonka toimivuudesta sen säätäjät eivät ole varmoja.

NEOT

Päällekkäisestä sääntelystä tulisi päästä eroon

Päästöille asetetaan hintaa usean mekanismin kautta

- **Liikennepolttoaineiden valmisteverotus**
  - Hiilidioksidikomponentti hinnoittelee päästöä (€/Co2t)
- **Uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoite**
  - Fossiilisia polttoaineita korvataan uusiutuvalla energialla (€/MJ)
  - Biopolttoaineille ja vaihtoehtoisille käyttövoimille on asetettu päästövähennystavoitteet ja kestävyyskriteerit (€/Co2t)
- **ETS II - Päästökauppajärjestelmä**
  - Hiilidioksidista maksetaan päästöoikeutta (€/Co2t)

NEOT

Toimiva päästökauppa edellyttää riittäviä resursseja ja selkeää sääntelyä

- **Vastuukysymykset on selvitettävä**
  - **ETS II määräytyy polttoaineen loppukulutuksen mukaan, mutta NEOT ei tee myyntisopimuksia loppukuluttajan kanssa – Markkinayhtiöt St1 ja ABC myyvät polttoaineen loppukulutukseen**
    - Laki ei velvoita markkinayhtiöitä luovuttamaan tietoja, mutta NEOTilla on velvollisuus toimittaa loppukulutustiedot energiavirastolle direktiivin ja lain määräysten mukaisesti.
    - Tiedot loppukulutuskohteesta tulee asiakkaalta, eikä loppukäyttöä vahdi kukaan – Poikkeaa ETS I:stä
      - Jos loppukulutusasiakas ilmoittaa tiedot vilpillisesti jälleenmyyjälle, niin kärsiikö säännelty yhteisö (NEOT) sanktiot?
- **Energiaviraston (EV) resurssit käsitellä päästökauppajärjestelmää taattava**
  - EV:lle on taattavat riittävät resurssit päästökauppajärjestelmän käsittelyyn
  - Päästökauppajärjestelmä tulee pyörittämään merkittäviä pääomia tulevaisuudessa – Häiriöt merkitsevät taloudellisia kustannuksia

NEOT

Onko turvallisuus ja huoltovarmuus taattu?

Ovatko polttoainemarkkinat suojattu riittävästi ulkoisilta häiriöiltä?

- **Markkina hyvin herkkä häiriölle ja uusi elementti tuo siihen ennakoimattomuutta**
  - ETS I markkina (Energiatuotanto ja teollisuus) on erilainen luonteeltaan kuin ETS II (Liikenne ja lämmityspolttoaineet)
- **Esimerkiksi, jos vihamielinen valtio häiritsee järjestelmää bulvaaniyhtiön kautta? - Ostaa päästöoikeuksia ja nostaa hintaa luonnottoman korkealle**
  - Vaikutukset olisivat välittömiä koko markkinassa (pääomamarkkinat, jotka on sidottu raaka-öljyyn)
  - Häiriövaikutuksia tulisi koko hankintaan, kun korvaaville tuotteille tulisi ennakoimaton kysyntä → **HUOLTOVARMUUSRISKI**
  - **Loppukuluttajahinnat nousevat heti**

Korjausmekanismit reagoivat liian hitaasti

- **Laissa esitetyt päästökauppajärjestelmän eheytysmekanismit reagoivat nopeisiin häiriöihin liian hitaasti (6kk vaste)**
- **Markkina toimiii kuitenkin intraday (päivänsisäinen) ja spot-markkinassa**

NEOT